

Nr 92

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående riksskatteverkets organisation m. m. jämte motioner.

(5:e avd.)

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 (bilaga 9, punkterna C 3, C7—C 9) beräknat medel för vissa ändamål som berörs av den av 1969 års riksdag beslutade omorganisationen av den centrala skatteförvaltningen har Kungl. Maj:t i propositionen nr 55 lagt fram förslag om riksskatteverkets organisation och om anslag till riksskatteverket med flera ändamål.

1. Riksskatteverket. I propositionen nr 55 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 6 mars 1970 föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för organisationen av riksskatteverket som förordats i statsrådsprotokollet,

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att vid riksskatteverket inrätta en tjänst som generaldirektör i Cp 6 och en tjänst som överdirektör i Cp 4 samt åtta extra ordinarie tjänster för chefer för huvudenheter,

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsåtgärder som behövs med anledning av omorganisationen,

4. till Riksskatteverket för budgetåret 1970/71 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 17 000 000 kr.,

5. till Anskaffning av inventarier m. m. för riksskatteverket för budgetåret 1970/71 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Enligt beslut vid 1969 års riksdag (prop. 1969: 127, BeU 63, rskr. 342) skall en central förvaltningsmyndighet, riksskatteverket, inrättas den 1 januari 1971 för den centrala ledningen av beskattnings-, uppbörds- och folkbokföringsväsendet. Utredningar m. m. som har föregått beslutet har redovisats i prop. 1969: 127.

Riksskatteverket övertar de uppgifter som nu ankommer på riksskatte-nämnden (RN), centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden (CFU), kontrollstyrelsen, kupongskattekontoret, sjömansskattekontoret och allmänna ombudet hos den mellankommunala prövningsnämnden. Kontrollstyrelsens nykterhetspolitiska uppgifter skall övergångsvis övertas av riksskatteverket. Frågan om vart dessa uppgifter skall föras avses omprövas, när alkoholpolitiska utredningens förslag har lagts fram. Sjömansskattenämnden

och energiskattenämnden knyts organisatoriskt till verket. Sjömansskattenämnden och sjömansskattekontoret skall även i fortsättningen vara förlagda till Göteborg.

Ärenden angående förhandsbesked, bindande förklaringar och vissa dispenser skall inom riksskatteverket avgöras av en särskild nämnd. Anvisningar i skattefrågor skall däremot inte vara nämndärenden. Nämnden avses ha olika sammansättning vid handläggningen av ärenden rörande direkt skatt resp. indirekt skatt. Verkschefen skall vara ordförande i nämnden, men uppgifterna som ordförande skall i huvudsak ankomma på särskilt förordnad vice ordförande.

I fråga om riksskatteverkets organisation i övrigt bestämdes endast att verket skall ha en styrelse med verkschefen som ordförande och lekmanaledamöter.

I den nu förevarande propositionen föreslås verksledningen bestå av en generaldirektör och en överdirektör. I övrigt innebär förslaget att verket under verksledningen organiseras på åtta huvudenheter och en särskild enhet för de allmänna ombuden. Huvudenheterna är en enhet för administration, en enhet för rättsärenden, en enhet för taxering och uppbörd, en enhet för indirekt skatt, en enhet för kontroll och revision, en enhet för folkbokföring och val, en enhet för driftteknik och en enhet för alkoholärenden.

Antalet anställda i riksskatteverket blir drygt 500.

Vidare läggs i propositionen fram förslag till medelsanvisning för budgetåret 1970/71 dels avseende andra halvåret 1970 till kontrollstyrelsen, riksskattenämnden samt centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden, dels avseende första halvåret 1971 till riksskatteverket.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 1107 av herr Gösta Jacobsson och II: 1301 av herr Magnusson i Borås m. fl. vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 55 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte ge till känna vad som anförts i motionerna,

dels motionen II: 1302 av herr Östrand vari hemställts att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna att regionalpolitiska synpunkter bör tillmätas mycket stor betydelse vid fortsatta överväganden om riksskatteverkets definitiva lokalisering.

Utskottet. Riksdagen beslöt förra året att den centrala skatteförvaltningen skall omorganiseras den 1 januari 1971. Beslutet innebär att riksskatteverket blir central myndighet för beskattnings-, uppbörds- och folkbokföringsväsendet och i övrigt övertar i princip de arbetsuppgifter som nu ankommer på de myndigheter och andra organ som går upp i verket. Enligt beslutet skall kupongskattenämnden, sjömansskattenämnden och energiskattenämnden organisatoriskt vara knutna till verket.

I fråga om riksskatteverkets organisation i övrigt bestämdes endast att verket skall ha en styrelse med verkschefen som ordförande och lekmanaledamöter.

Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande förslag innebär att riksskatteverket under verksledningen organiseras på åtta huvudenheter. Härtill kommer en särskild enhet för de allmänna ombuden. Verksledningen utgörs enligt förslaget av en generaldirektör och en överdirektör, vilka skall biträdas av ett sekretariat. Huvuddragen av organisationsförslaget framgår av bilagda organisationstablå.

Den föreslagna utformningen av riksskatteverkets organisation har inte gett utskottet anledning till erinran. Riksskatteverket får möjligheter som hittills har saknats att överblicka och ta initiativ till åtgärder inom hela skattefältet. Genom reformen tillskapas en organisation som ger bättre möjligheter att bedöma vilka förändringar i skattelagstiftningen som krävs för att rationalisera verksamheten hos skattemyndigheterna. Utskottet vill vidare särskilt peka på de väsentliga uppgifter som kommer att ligga på huvudenheten för kontroll och revision. Behovet av en utbyggd och aktivare kontrollfunktion är i olika sammanhang omvittnad.

Enligt beslutet förra året skall ärenden rörande förhandsbesked, bindande förklaringar och vissa dispenser avgöras inom verket av en särskild nämnd. Kungl. Maj:ts förslag härom hade föranlett motionsyrkande om att riksskattenämnden i stället skulle behållas. Bevillningsutskottet medgav i sitt betänkande nr 63 att det kan uppkomma en konfliktsituation för verkschefen, om han deltagit i beslut rörande anvisningar inom visst ämnesområde och sedan i ärende om förhandsbesked avseende samma eller liknande fråga fungerar som ordförande i nämnden. En sådan konfliktsituation menade utskottet kunde undvikas om man i de instruktioner som skall gälla för verket och dess nämnd tar in föreskrifter om att ordföranden i nämnden inte äger delta i behandlingen av ärende när han i sin egenskap av verkschef kan antas vara bunden av ett tidigare beslut. Bevillningsutskottet förut-satte att utredningen om riksskatteverkets organisation beaktade dessa synpunkter. Riksdagen anslöt sig till vad bevillningsutskottet sålunda anfört.

Statsutskottet har i anledning av motionerna I: 1107 och II: 1301 velat särskilt erinra om riksdagens beslut i berörda del. Det saknas anledning för riksdagen att frångå sitt tidigare ställningstagande i frågan. Utskottet anser att riksdagen bör ge detta till känna för Kungl. Maj:t.

I förra årets beslut om inrättande av riksskatteverket förutsattes att kupongskattenämnden skulle knytas organisatoriskt till verket. Mot bakgrund av karaktären på de ärenden som avgörs av kupongskattenämnden föreslår Kungl. Maj:t att nämnden upphör med sin verksamhet och att beslut i kupongskatteärenden fattas inom verket. Utskottet tillstyrker förslaget.

I propositionen redovisade beräkningar av riksskatteverkets personal- och medelsbehov har inte gett utskottet anledning till erinran. Eftersom verket skall inrättas den 1 januari 1971 behöver nu anvisas medel endast för halva budgetåret 1970/71. Begärda anslagsbelopp tillstyrker utskottet.

I uppdraget för riksskatteverkskommittén ingår att i samråd med delegationen för lokalisering av statlig verksamhet undersöka om riksskatteverket eller delar av verket kan förläggas utanför Storstockholmsområdet. Uppdraget är i denna del ännu ej slutfört. Av statsrådsprotokollet framgår att riksskatteverket tills vidare kommer att vara inrymt i lokaler belägna inom Storstockholmsområdet. Departementschefen framhåller att frågan om den definitiva lokaliseringen av riksskatteverket får tas upp i ett större sammanhang, när lokaliseringen av statlig förvaltningsverksamhet behandlas.

Utskottet har tidigare (SU 1969: 57 s. 7) uttryckt sig dela den uppfattning som — närmast mot bakgrund av storstadstillväxten — innebär att vissa åtgärder i decentraliserande syfte kan och bör vidtas i avvaktan på de utredningar som pågick och pågår i anslutning till expertgruppen för regional utredningsverksamhet. Utskottet fann, liksom dåvarande chefen för inrikesdepartementet, att en väsentligt ökad lokalisering utanför huvudstadsregionen borde övervägas vid en tillväxt av den statliga centralförvaltningen. Riksdagen gav som sin mening Kungl. Maj:t till känna vad utskottet bl. a. i denna del anfört.

Det hade ur olika synvinklar varit fördelaktigt om svaret på riksskatteverkets lokaliseringsfråga kunnat lämnas redan i detta sammanhang. Då det inte är möjligt vill utskottet understryka att den inledande och provisoriska lokaliseringen till Stockholmsområdet inte får åberopas som motiv för att göra denna förläggning definitiv. Utskottet anser det vidare angeläget att vederbörande personalorganisationer och andra intressenter snarast möjligt underrättas om att lokaliseringen till Stockholmsområdet är ett provisorium i avvaktan på ställningstagandena till resultatet av riksskatteverkskommitténs och delegationens undersökningsresultat.

Med erinran om statsmakternas tidigare uttalanden för lokalisering av statlig verksamhet till orter utanför Storstockholmsregionen — bl. a. refererade uttalande vid förra årets riksdag — föreslår utskottet att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i anledning av bl. a. motionen II: 1302 anfört beträffande riksskatteverkets lokalisering.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner de riktlinjer för organisationen av riksskatteverket som förordats i statsrådsprotokollet,
2. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att vid riksskatteverket inrätta en tjänst som generaldirektör i Cp 6 och en tjänst som överdirektör i Cp 4 samt åtta extra ordinarie tjänster för chefer för huvudenheter,

3. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsåtgärder som behövs med anledning av omorganisationen,

4. att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört i anledning av motionerna I: 1107 och II: 1301,

5. att riksdagen i anledning av motionen II: 1302 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande riksskatteverkets lokalisering,

6. att riksdagen till *Riksskatteverket* för budgetåret 1970/71 på driftbudgeten under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 17 000 000 kr.,

7. att riksdagen till *Anskaffning av inventarier m. m. för riksskatteverket* för budgetåret 1970/71 på driftbudgeten under sjunde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

2. Kontrollstyrelsen. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (prop. 55, s. 32—33) och hemställer

att riksdagen till *Kontrollstyrelsen* för budgetåret 1970/71 på driftbudgeten under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 5 710 000 kr.

3. Riksskattenämnden. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (prop. 55, s. 33—34) och hemställer

att riksdagen till *Riksskattenämnden* för budgetåret 1970/71 på driftbudgeten under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 612 000 kr.

4. Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (prop. 55, s. 34—36) och hemställer

att riksdagen till *Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden* för budgetåret 1970/71 på driftbudgeten under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 7 551 000 kr.

Stockholm den 28 april 1970

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 95.

